

στεροι συγγενείς του θύματος δικαιούνται να λάβωσι τὰς καλλιτέρας μερίδας. Παρ' ἄλλοις ἔθνεσιν, οἷον παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς τῆς Γουιάνης, ἡ ἀνθρωποφαγία εἶναι ἀπλῆ ἐκδιέκησις. Πᾶσα νίκη κατ' ἐχθρικήν ὀρδῆς πανηγυρίζεται δι' ἐνὸς γεύματος εἰς ὃ καταβροχθίζουσι τεμάχια τινὰ ἐκ τοῦ πτώματος αἰχμαλώτου τινός.

Ἐν τούτοις πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ἐὰν ἡ ἀνθρωποφαγία δὲν ὑπῆρξε συνέπεια ἀπορίας ζωικῆς τροφῆς, εἰς τινὰς ὅμως περιστάσεις διετηρήθη καὶ μάλιστα ἐπληξήθη ὡς ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης. Εἰς τὰς νήσους τῆς Πολυνησίας ἐνθα τὰ μαστοφόρα ἦσαν σπανιώτατα, ἡ ἡδονὴ τῆς γνώσεως τῆς σαρκὸς τοῦ παρελθόντος νὰ τρώωσι τὸ πτώμα τοῦ ἐχθροῦ. Εἰς τὰς Φιγιδίας νήσους εἶδον ἀρχηγὸν τινὰ δεικνύοντα τὰ ὅσα 872 ἀτυχῶν οὗς ὁ πατήρ του εἶχε φάγει κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς του. Τσαύτη κατανάλωσις ἀνθρωπίνης σαρκὸς δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῆ εἰμὴ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ζωικῆς τροφῆς. Διὰ τοὺς Κοβίους τῆς Ὑππῆς, ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀληθὲς κυνήγιον, καὶ οἱ ἄγριοι οὗτοι κηρύττουσι τὸν πόλεμον εἰς τὰς δρόμους φυλάς πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν νὰ προμηθευθῶσιν ἀνθρωπίνην σάρκα· ἐὰν δὲ λάβωσι πλεοντέραν τῆς ἀρκούσης, τὴν ξηραίνουσι καπνίζοντες καὶ φυλάττοντες αὐτὴν ὡς προμήθειαν. Εἶδον εὐρωπαϊκούς τινὰς ἐξηνη-τλημένους ὑπὸ τῆς πείνης νὰ καταφρέγωσιν εἰς τὴν φοικώδη αὐτὴν τροφήν. Ἐν Αὐστραλίᾳ, κατόπιν λιμῶν, ἡ ἀνθρωποφαγία ἔλαβε πολλὰς φοικώδεις διαστάσεις. Τὴν σήμερον ἐπι ἡ φθορὰ αὐτῆ συνήθεια ὑφίσταται εἰς τινὰ μέρη τῆς Πολυνησίας καὶ τῆς Πασουασίας.

Ἡ προπαρασκευὴ τῆς τροφῆς ἐφευρε προώ-ρως τὴν χρῆσιν τοῦ πυρὸς καὶ τῆς καυσίμου ὕλης. Ἡ φλόξ παρήχθη κατ' ἀρχὰς οὐχὶ ἐκ τῆς συγκρούσεως λίθων χαλικωδῶν μετὰ σώματος στερεοῦ, ἀλλ' ἐκ τῆς προστρίψεως δύο ξύλων. Τοιοῦτος εἶναι ὁ τρόπος τοῦ ἀνάπτειν τὸ πῦρ τὸν ὁποῖον ἀναμνησκουσι τὰ ἀρχαῖα ἄσματα τοῦ Βέδα. Δύο τεμάχια ξύλου ἀπαρτίζουσι τὸ ἀρ-νι, καὶ ἐκ τῆς προστρίψεως τῶν δύο τούτων τεμαχίων παράγεται τὸ θυσιαστήριον πῦρ.

Τὰ ξύλα ἤρκεσαν ἐπὶ πολὺν χρόνον ὡς καύσι-μος ὕλη διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου, διότι ἐν ἀρχῇ ἦσαν σχεδὸν ἄφθονα. Ἄλλ' οἱ ποιμε-νικοὶ λαοὶ, ἀναγκασθέντες χάριν τῶν ποιμνίων τὸν νὰ κατοικῶσιν ἀνοικτὰς πεδιάδας, προσέ-δραμον ταχέως εἰς ἄλλο εἶδος καυσίμου ὕλης· τὰ ζῶα τῶν παρέσχον εἰς αὐτοὺς τὴν ξηρανο-μένην κόπρον, ἥτις ἀντεκατέστησε δι' αὐτοὺς τὸ ξύλον. Ταύτης τῆς καυσίμου ὕλης ποιοῦνται εἰσέτι χρῆσιν πολλὰ ἀραβικὰ φυλάκι τῆς ἐρή-μου, εἰς τὸ Θιβέτ, εἰς τὴν Μογγολίαν, ὅπου τὰ ἀργὸν συνάζονται μετὰ φροντίδος διὰ νὰ χρη-σιμεύσωσιν ὡς τροφή τοῦ πυρὸς καὶ πρὸς δια-τήρησιν αὐτοῦ. Τὸ πῦρ ἄλλως τε δὲν ἐχρησί-

μεισε μόνον ὡς μέσον ἀναγκαῖον πρὸς ἐκδιώξιν τοῦ ψύχους καὶ ἐτοιμασίαν τῆς τροφῆς· λίαν προώρως τὸ μετεχειρίσθησαν ὡς μέσον προστα-σίας ἐναντίον τῶν ἀγρίων ζώων, ἐναντίον καὶ αὐτῶν τῶν ἐντόμων. Ὁ τρόπος διὰ τοῦ ὁποῖου ἐψήνον τὰς τροφάς, καὶ τὰ σκευὴ τὰ ὁποῖα μετε-χειρίζοντο πρὸς τοῦτο, ἐπαισθητῶς μεταβλή-θησαν μετὰ τὴν πρόδον τῆς κοινωνίας. Μὴ ἔχον-τες κατ' ἀρχὰς οἱ ἄνθρωποι μήτε ἐστίας μήτε κλιβάνους ἔσκαπτον εἰς τὸ ἔδαφος ὅπην, ὅπου ἐναπέθετον συνήθως ἐπὶ κοιτίδος χαλκώδους τὸ μὴ διαμεμελισμένον ζῶον· ἐκάλυπτον ἀκολού-θως τὸν λάκκον διὰ χρώματος καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἤνα-πτον ξύλα καὶ φύλλα. Τοιοῦτος εἶναι ὁ τρόπος τῆς ὀπτήσεως τὸν ὁποῖον μεταχειρίζονται εἰσέτι ἐνίοτε οἱ τοσοῦτον πιστοὶ εἰς τὰς ἀρχαίας συνη-θείας χωρικοὶ τῆς Σαρδηνίας. Τὸν αὐτὸν περί-που τρόπον μετεχειρίζοντο καὶ οἱ νησιῶται τοῦ Ταίτι διὰ νὰ ψήνωσι τοὺς κύνες καὶ τοὺς χοί-ρους καὶ νὰ προετοιμάζωσι τὸ πίχα. ***

*Ἐστία συνήθεια.

Ἡ ἐν Περουπόλει Ἱστορικὴ Ἐταιρεία δημοσιεύει πολῦτιμον Συλλογὴν σπουδαίων καὶ ἐπισήμων ἐγγράφων ἀνα-φερομένων μὲν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ῥωσσίας, σχετιζομέ-νων δὲ καὶ πρὸς τὴν ἡμετέραν ἰδίως κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Μ. Αἰκατερίνης καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Α'. Ἐν τῷ τρίτῳ τό-μῳ τῆς συλλογῆς ταύτης ὑπάρχει πολῦτιμον καὶ ἄγνωστον μέχρι τοῦδε ὑπόμνημα τοῦ Καποδιστρίου ἐπιγραφόμενον *Aperçu de ma carrière publique depuis 1798 jusqu'à 1822, à S. M. l'Empereur* καὶ συνταχθὲν ἐν Γενεύῃ τῇ 12^ῃ 24 Δεκεμβρίου 1826. Ἐν τῇ συνοπτικῇ ταύτῃ ἐκθέσει τοῦ πολιτικοῦ βίου του ὁ αὐτὸς ἄριστος Κυβερνήτης ἀφηγεῖται μετὰ τῆς χαρακτι-ρίζουσας τὸ ὕψος τοῦ ἀρελείας καὶ κομψότητος τὰς ἐν Ἐπτα-νήσῳ πρώτας ὑπηρεσίας του, τίνι τρόπῳ μετέβη εἰς Ῥωσίαν, καὶ ὅποιον μέρος ἔλαβεν εἰς τὰς μεγάλας διαπραγματεύ-σεις τῆς εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶ-νος τούτου μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἡ ἐκραγεῖσα ἤδη Ἑλ-ληνικὴ ἐπανάστασις τὸν ὑπεχρέωσε νὰ παραιτηθῆ ὀριστι-κῶς τῆς βωσσιακῆς ὑπηρεσίας, μὴ δυνάμενος εὐσυνειδήτως νὰ συμβιάσῃ τὰ καθήκοντα τῆς θέσεώς του μετὰ πρὸς τὴν πατρίδα ἀσθένειά του. Εἰς τὸν σκοπὸν τούτον ἀποβλέπει τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑπόμνημα οὗ τὸ συμπέρασμα καταχω-ρίζομεν καθ' ἣν ἐλάβομεν μεταφράζον αὐτοῦ παρὰ σεβασ-τοῦ φίλου τῆς Ἐστίας· μνησθόμενοι δὲ ὅτι 19 τόμοι τῆς Συλλογῆς ταύτης ἀποστέλλονται ὅσον οὕτω εἰς τὴν Ἑθνικὴν Βιβλιοθήκην ἐπιμελεῖα τοῦ ἐν Περουπόλει Πρέ-σβευτος τοῦ Βασιλέως. Σ. τ. Δ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΟΥ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ

«... Ἐπὶ τέλους ὁ Αὐτοκράτωρ μοι ἐχο-ρήγησεν ἢν τῷ εἶχον ζητήσῃ ἰδιαιτέραν ἀ-κράσιν.

»Αὕτη διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς δύο ὥρας. Μετ' ἀ-γαθότητος ἤκουσεν ὁ Αὐτοκράτωρ τὴν ἱστορι-κὴν ἀνακεφαλαιώσιν τῶν συμβάντων αὐτῆ μετ' εἶχον φέρε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Αὐτοῦ, καὶ τὴν πιστὴν ἀφήγησιν τῶν περιστάσεων δι' ὧν ἠτύ-χησα νὰ ἐργάζωμαι ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του. Τῷ ἀνέμνησα δὲ τὰς ἐξηγήσεις ἃς εἶχομεν λάβει ἐν Παρισίοις τῷ 1815, ὅτε ἠυδόκησε νὰ με διορί-σῃ Γραμματεῖα τῆς Ἐπικρατείας.

»Ἐντεῦθεν ὁρμώμενος τῷ ἀπέδειξα ὅτι τὸ